

مامایی در ایران

قدمت رشته مامایی در ایران به شکل آموزش عالی پس از تحصیلات دبیرستانی، به هشتاد سال قبل بر می گردد. اولین بار در سال ۱۲۹۸ مرحوم نصیرالدوله، وزیر فرهنگ، مدرسه فرانکو پرشین را به دارالمعلمت تبدیل کرد و مقرر داشت که ده نفر از شاگردان این مدرسه، هفته ای ۳ روز در بیمارستان زنان مشغول به قابلگی و درمان امراض شوند و این پایه آموزش مامایی به صورت علمی در ایران بود و به این ترتیب، اولین آموزشگاه مامایی به نام "مدرسه قابلگی" با ده نفر شاگرد در بیمارستان زنان سابق شهر تهران تاسیس شد. کم کم پزشکیان با تخصص زنان و زایمان به ایران آمدند و به این فکر افتادند تا زمینه گسترش این فن به عنوان یکی از شاخه های علم پزشکی را فراهم آورند و این کار با همکاری دکتر صالح، بختیار و مصدق انجام شد و شالوده علمی این حرفه شد و اولین آموزشگاه عالی مامایی با اعطای مدرک معادل لیسانس به عنوان یکی از شعب مدرسه طب آغاز به کار نمود. (سال ۱۳۰۸)

در سال ۱۳۱۳ دانشگاه تهران تاسیس و سپس دانشکده پزشکی افتتاح گردید و در سال ۱۳۱۹ بیمارستان زنان، ضمیمه دانشکده پزشکی شد.

در سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۵۸ برنامه آموزشی آموزشگاه به برنامه ۱/۵ ساله پرستاری و مامایی برای لیسانسیه های پرستاری تغییر یافت و به دنبال سه سال تعطیلی انقلاب فرهنگی از آغاز سال ۱۳۶۲ به نام "مدرسه عالی مامایی" شروع به کار کرد و در سال ۱۳۶۵ پس از انتقال آموزش گروه های پزشکی از آموزش عالی به وزارت بهداشت، دانشکده های پرستاری و مامایی تاسیس شد و با تاسیس دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران، رشته مامایی به فعالیت پرداخت و هنوز هم ارائه خدمت می نماید. در سال ۱۳۷۴ اداره مامایی از دفتر پرستاری جدا شد و زیر نظر وزارت علوم قرار گرفت و از اقدامات این اداره ثبت ۱۵ اردیبهشت ماه، مصادف با ۵ ماه می به عنوان "روز جهانی ماما" در تقویم رسمی کشوری باشد. تنظیم شرح وظایف کارشناسان و کارشناسان ارشد مامایی و اقدامات موثر در عضویت سازمان نظام پزشکی کشور و معرفی نیروهای واجد شرایط طرح در مراکز درمانی و پیگیری و ایجاد دوره PhD و... از دیگر اقدامات این می باشد. هم اینک دوره دکترای رشته مامایی در کشور تصویب شده است (تیر ماه ۱۳۸۴) و دانشگاه های مادر اقدام به تربیت ماماها در مقطع دکترای بهداشت باروری می نمایند.

بیانیه و رسالت (Mission) گروه مامائی

تربیت دانش آموختگانی که نیازهای جامعه را در زمینه انجام مراقبتهای مربوط به بارداری و ارائه خدمات فرزندآوری و آموزش به زنان جامعه تامین کرده و در انجام وظایف خود دانش و مهارت کافی و کامل داشته باشند.

فلسفه مامایی

ماما شخصی است که دوره آموزشی مامائی را گذرانده باشد و قادر به نظارت و مراقبت زن در دوره حاملگی، زایمان و بعد از زایمان بوده و با مسئولیت پذیری خویش هدایت زایمان را بعهده گرفته و قادر به مراقبت از نوزاد و طفل، شناسائی و پیشگیری از شرایط غیرطبیعی در مادر و کودک، مشاوره و آموزش در حاملگی، تشویق به فرزندآوری و مراقبت از کودک باشد. تنظیم برنامه آموزشی جهت والدین، آموزش و هدایت در موارد اورژانسهای مامائی، داشتن مهارتهای ارتباطی با مراجعین، آشنا با چگونگی انجام پژوهش و تحقیق باشد

تعریف ماما: (midwife)

ماما به شخصی اطلاق می شود که تحصیلات مامایی را در حد کارشناسی یا کارشناسی ارشد برابر مقررات در مراکز آموزش داخلی و خارجی به پایان رسانیده و موفق به اخذ پروانه رسمی مامایی از مقامات صلاحیت دار مربوط شده باشد. او باید قادر به نظارت، مراقبت و توصیه به زنان در دوران بارداری، زایمان و دوره بعد از زایمان، هدایت زایمانها با مسئولیت خود و

مراقبت از نوزاد و شیرخوار و کودک زیر ۶ سال باشد. این مراقبت شامل پیشگیری، کشف حالات غیر طبیعی در مادر و کودک، فراهم ساختن کمکهای پزشکی و اجرای اقدامات اورژانس در نبود کمک پزشکی میباشد. او وظیفه مهمی در مشاوره و آموزش بهداشت نه تنها برای زنان بلکه برای خانواده و جامعه دارد. کار ماما باید شامل آموزش دوران بارداری، آماده کردن والدین برای پذیرش وظایف پدری و مادری بوده و به بحث تشویق فرزندآوری، مراقبتهای کودک و بعضی از موارد بیماریهای زنان گسترش یابد.

اهداف کلی (Aims) گروه مامائی

۱- تربیت دانشجو با مدرک کارشناسی در رشته مامائی بطوریکه بعد از اتمام تحصیل قادر باشد :

- کلیه مراقبتهای دوران بارداری را از مادر باردار به عمل آورد.
 - زایمان طبیعی را اداره و مراقبت نماید.
 - مراقبت های اولیه را از نوزاد به عمل آورد.
 - مراقبت های بعد از زایمان را از زائو به عمل آورد.
 - خدمات بهداشتی مورد نیاز زنان در سنین باروری را ارائه نماید.
 - آموزش و مشاوره زمان بلوغ ، ازدواج ، تنظیم خانواده ، یائسگی را انجام دهد.
 - بیماریهای شایع زنان را تشخیص داده و اقدامات لازم (درمانی ، آموزشی ، ارجاعی) را به عمل آورد.
- ۲- انجام پژوهش در زمینه های مختلف از جمله مراقبتهای دوران بارداری ، زایمان ، پس از زایمان و خدمات تنظیم خانواده
- ۳- انجام پژوهش در آموزش

تعریف رشته مامائی

مامائی یکی از زیر مجموعه های علوم پزشکی است که نقش های بسیار گسترده ای اعم از نقش مشاوره ای آموزشی، مراقبتی، حمایتی، درمانگری و تحقیقاتی دارد. البته تمامی این نقشها در ارتباط با مادر و کودک و آموزش به دختران در زمینه بهداشت دوران بلوغ و بعد از آن می پردازد. هدف رشته مامائی تربیت کارشناسان متعهد در زمینه آموزش و خدمات مامائی است. به طوری که با کارآیی و مهارت لازم بتوانند به ارائه خدمات گسترده بهداشتی و مامائی جهت تأمین سلامت مادران و کودکان جامعه اسلامی ایران بپردازند.

مقاطع تحصیلی و گرایش های رشته مامائی

این رشته در حال حاضر در مقاطع کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته ، کارشناسی ارشد ناپیوسته در داخل کشور ارائه می گردد.

طول مدت آموزش در مقطع کاردانی ۲ سال و در دوره کارشناسی ۴ سال می باشد. کارشناسی ارشد مامائی ناپیوسته به اولین مقطع تحصیلی پس از کارشناسی گفته می شود. طول دوره کارشناسی ارشد حداقل ۲ سال و حداکثر ۳ سال است. دوره دکتری که پس از اتمام تحصیلات در مقطع کارشناسی ارشد می توان به آن راه یافت در شورای عالی برنامه ریزی تصویب شده است .

گرایشها

این رشته در مقاطع کاردانی و کارشناسی دارای گرایش نیست و به صورت عمومی ارائه می شود. ولی در مقطع کارشناسی ارشد دارای دو گرایش بهداشت مادر و کودک و گرایش آموزش مامائی می باشد

امکان ادامه تحصیل در رشته‌های همجوار:

فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی این رشته می‌توانند در رشته‌هایی همچون فیزیولوژی، آناتومی و آموزش بهداشت و... ادامه تحصیل دهند.

فرصتهای شغلی موجود برای فارغ‌التحصیلان رشته مامایی

فارغ‌التحصیلان رشته مامایی می‌توانند در بیمارستانها، زایشگاهها، درمانگاهها و مراکز بهداشتی مشغول به کار شوند. همچنین فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی می‌توانند با دریافت مجوز مطب خصوصی داشته باشند و به ارائه خدمات بهداشتی و درمانی بپردازند. همچنین در بخش آموزش فارغ‌التحصیلان میتوانند در دانشکده‌های پرستاری و مامایی وظیفه سرپرستی دانشجویان مامایی را در کارآموزی به عهده گیرند.

فارغ‌التحصیلان دوره‌های کارشناسی ارشد می‌توانند به عنوان سرپرست و مدیر بخشهای مختلف درمانی و سوپروایزر آموزشی در سطح بیمارستانها مشغول به کار شوند همچنین میتوانند در پستهای مدیریتی و ستادی در مراکز بهداشتی - درمانی فعالیت کنند.

شرایط و نحوه پذیرش دانشجو

به صورت متمرکز و از طریق آزمون سراسری می‌باشد.

دروس این رشته در طول تحصیل

تعداد واحدهای درسی که دانشجو در مقطع کارشناسی می‌گذراند حدود ۱۳۰ واحد است که شامل ۲۰ واحد دروس عمومی، ۲۰ واحد دروس پایه، ۷۲ واحد دروس تخصصی الزامی، ۲ واحد دروس تخصصی اختیاری و ۱۶ واحد کارآموزی در عرصه می‌باشد. دوره کارآموزی هر درس در بخش یا درمانگاهها و زایشگاهها با سرپرستی مربی به طور مقطعی همزمان با گذراندن واحد نظری ارائه می‌گردد.